

Učme sa kvalitne, učme sa zaujímavo, učme sa moderne – 1. stupeň zŠ

Postrehy a námety z ukončeného projektu

Pedagogický proces v súčasnosti čoraz viac dosahuje kvalitatívne vyššiu úroveň. Je to dôsledok využívania nových a pre žiakov atraktívnych foriem a metód práce. Tie svojou zaujímavosťou a pútavosťou zvyšujú intenzitu zážitkov z činnosti, vychádzajú zo súčasných túžob a záujmov detí, čím výraznou mierou pomáhajú vytvárať pozitívnu pedagogickú klímu. Zefektívniť výchovno-vzdelávací proces a tým naplniť poslanie reformy vzdelávania sme sa snažili na Základnej škole Nevádzová 2 v Bratislave prostredníctvom dvojročného projektu „Učme sa kvalitne, učme sa zaujímavo, učme sa moderne“.

CIELE A ZAMERANIE PROJEKTU

Medzi kľúčové priority v dnešnej škole patrí výučba cudzích jazykov, environmentálna výchova, ako i implementácia informačno-komunikačných technológií (IKT) do výchovno-vzdelávacieho procesu. Javia sa ako nevyhnutná súčasť prípravy detí na reálny život. Na uvedené priority bol orientovaný i nami zrealizovaný projekt, spolufinancovaný zo zdrojov ES. Uskutočňoval sa v školských rokoch 2009/2010 a 2010/2011 v rámci Operačného programu Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj. V júni 2011 sme so žiakmi na našej základnej škole (ZŠ) ukončili posledné aktivity projektu, na ktorom sa za dva roky celkovo zúčastnilo asi 360 žiakov 1. stupňa a 200 žiakov 2. stupňa. Jednotlivé aktivity sa týkali hlavne vyučovacích predmetov anglický jazyk, nemecký jazyk, biológia (prírodoveda) a geografia (vlastiveda).

Ciele projektu boli zamerané na dve prioritné oblasti:

- **výučba cudzích jazykov:** intenzívne jazykové kurzy so zahraničnými lektormi a jazykové tábory;
- **environmentálna výchova:** školy v prírode, poznávacie zájazdy a jednodňové exkurzie.

Cieľom intenzívnych jazykových kurzov i jazykových táborov bolo zvyšovať jazykovú gramotnosť detí, podporovať u žiakov konverzačné kompetencie a viesť ich k aktívnemu a tvorivému využívaniu nadobudnutých jazykových zručností. K naplneniu stanoveného cieľa nám pomohlo i vytvorenie a zariadenie novej multimedialnej učebne EÚ na škole.

Cieľom environmentálnej výchovy bolo poznávanie významných chránených území Slovenska – NAPANT, prírodných pamiatok, kultúrneho a prírodného dedičstva našej krajiny. Environmentálne exkurzie viedli k rozvíjaniu environmentálneho čítania žiakov, k poukázaniu na význam triedenia a spracovania odpadu, čistenia vôd a k uvedomeniu si dôležitosti šetrenia vody ako životodarnej tekutiny. Žiaci sa učili prírodu vidieť, pozorovať a zároveň chrániť.

Jednotlivé aktivity v závislosti od druhu činnosti spracovali skupiny žiakov alebo jednotlivci do výsled-

ných prezentácií, posterov a projektov. Tie si ústne navzájom predstavili, následne hodnotili, prípadne odpovedali na otázky prítomných kamarátov. Poslaním uvedeného postupu bolo rozvíjanie prezentačných schopností tvorcov prác a v prípade využívania nástrojov IKT sme sledovali upevňovanie zručností v oblasti počítačovej gramotnosti.

Reforma vzdelávania, ktorú sme prostredníctvom projektu „Učme sa kvalitne, učme sa zaujímavo, učme sa moderne“ uskutočňovali na našej škole, smerovala k inovácii obsahu foriem a metód vzdelávania. Viedla k modernému interaktívnemu a zážitkovému učeniu, ktoré podporuje rozvoj kľúčových kompetencií žiakov. Význam ich nadobudnutia spočíva v tom, že odráža proces zmeny tradičnej školy, kde je žiak pasívnym prijímateľom informácií na modernú školu, ktorá umožní získať multifunkčný súbor vedomostí, zručností a návykov. Dosiachnutie uvedeného záveru sme sledovali zameraním nášho projektu a snahou naplniť stanovené ciele.

OBSAHOVÁ NÁPLŇ PROJEKTU

– 1. stupeň ZŠ

Aktivity dvojročného projektu na 1. stupni ZŠ, na ktorých sa zúčastnili všetci žiaci 1. až 4. ročníka, sa realizovali v štyroch základných formách:

- **intenzívny kurz anglického jazyka so zahraničnými lektormi**
- **škola v prírode (ŠvP) – stredné Slovensko**
- **dvojdnňové poznávacie zájazdy**
- **jednodňové exkurzie**

Intenzívne kurzy anglického jazyka

Kurzy sa uskutočnili v spolupráci s Jazykovou školou CLASS v Bratislave. Jej zahraniční lektori (native speakers) viedli päťdnňové (denne 5 hodín) intenzívne jazykové stretnutia so žiakmi v novovytvorenej multimedialnej učebni EÚ, ako i hrové aktivity vonku na čerstvom vzduchu. Žiaci 1. a 3. ročníka absolvovali kurz v školskom roku 2009/2010 a nasledujúci rok 2010/2011 to boli žiaci 2. a 4. ročníka. Mladší elementaristi rozvíjali svoju slovnú zásobu a zdokonaľovali sa v základných pokynoch, v počítaní, v určovaní farieb, poznávaní školských potrieb a druhov zvieratiek. Starší prvostupňári spoznávali rozličné prejavy počasia, ich typické prejavy v rôznych častiach sveta a v súvislosti s počasím i druhy oblečenia. Naučili sa písať i pozdravy z dovolenky. Skupina žiakov 4. A triedy (s rozšíreným vyučovaním anglického jazyka od 1. ročníka) sa venovala problematike sviatkov Halloween a Vianoce. Získané poznatky sme následne využili na hodinách anglického jazyka vytvorením projektov, ich prezentáciou a uverejnením na stránkach školského elektro-

nického časopisu „Nevádza“.

Pútavé hrové formy práce lektorov, využívanie interaktívnej tabule v multimedialnej učebni EÚ pomohli zdokonaľiť jazykové kompetencie žiakov a prispeli k osvojeniu si nielen novej slovnej zásoby, ale aj rozličných jazykových fráz.

Škola v prírode – stredné Slovensko

Počas projektu sa zrealizovali dva pobyty školy v prírode v Horskom hoteli HYDRO v Krpáčove v Nízkych Tatrách. Na prvej päťdnňovej ŠvP sa zúčastnili žiaci 2. ročníka a v školskom roku 2010/2011 žiaci 4. ročníka. Pobytu predchádzala príprava žiakov na ŠvP formou besedy, doplnená prácou v počítačovej učebni, keď si žiaci na internete vyhľadávali informácie o danej lokalite. V Krpáčove absolvovali turistické pochody k vodnej nádrži, k Prameňu Sama Chalupku, besedu s miestnym poľovníkom Ivanom Majernikom a výlet do Čierneho Balogu spojený s jazdou Čiernohronskou železničkou a návštevou Lesníckeho skanzenu vo Vydrove. Deti na základe aktívneho poznávania a pozorovania vodstva, flóry a fauny Národného parku Nízke Tatry (NAPANT) kreslili postrehy, tvorili projekty, spracovávali zážitkovou formou naučené poznatky. Čas strávený v prírode bol nielen dokonalý spôsob jej spoznávania, ale aj možnosť zvýšenia kondície a utuženia zdravia detí, vštepenia lásky k pohybu a pobytu na čerstvom vzduchu, ako i vytvorenia vzťahu k horám a turistike.

Intenzívny jazykový kurz - Halloween

Príprava projektu

Dvojdnňové poznávacie zájazdy

Všetci žiaci 1. – 4. ročníka sa zúčastnili v školskom roku 2009/2010 na dvojdnňovej exkurzii s tematickým zameraním – *Hrady a zámky západného Slovenska* a v školskom roku 2010/2011 so zameraním – *Plavba loďou po Dunaji*.

Cielom poznávacích zájazdov – *Hrady a zámky západného Slovenska* bolo zoznámenie s históriou kultúrneho dedičstva, poslaním a významom hradu Červený Kameň, Smolenický zámok a Čachtický hrad. Deti si všetky miesta dôkladne prezreli a veľa si zapamätali aj z odborného výkladu sprievodcov uvedenými pamiatkami. Prvý deň po prehliadke hradu Červený Kameň stihli ešte navštíviť i jaskyňu Driny. Následne po návrate v škole pripravili projekty, v ktorých prezentovali, čo videli a spoznali. Skupina žiakov 4. ročníka pripravila výstavku makiet navštívených hradov, ktoré postavili zo stavebnice LEGODACTA.

Poslaním dvojdnňových exkurzií – *Plavba loďou po Dunaji* bolo spoznávanie rôznych druhov vôd a vodných tokov západného Slovenska – vody Dunaja, sútok riek Dunaja a Moravy, význam vodného diela Gabčíkovo (využitvanie vodnej energie), získanie informácií o Žitnom ostrove a poznanie termálnych prameňov vo Velkom Mederi. Exkurziám predchádzala beseda o vode, počas ktorej lektorka pútavou a hravou formou predstavila deťom kolobeh vody v prírode, jej formy a názorné ukážky šetrenia vody. Interaktívna hra na Kvapku a Kvapka deti zaujala.

Samotné exkurzie sa začínali nástupom na výletnú loď v lodenici v Bratislave. Približne po dvojhodinovej plavbe, počas ktorej žiaci pozorovali okolitú faunu a flóru a v závere plavby sútok riek Dunaja a Moravy, vystúpili na Devíne. Autobusom sa prepravili do Gabčíkova, kde počas odborného výkladu mali možnosť názorne sledovať činnosť plavebných komôr, ako i poslanie celého vodného diela. Potom pokračovali do Veľkého Medera, kde sa oboznámili s významom a využitím termálnych prameňov. Tie si i reálne vyskúšali kúpaním v bazénoch. Nezabudnutelné zážitky žiaci opätovne spracovali vo forme posterov, ktoré boli umiestnené na chodbách školy.

Jednodňové exkurzie

V priebehu trvania dvojročného projektu absolvovali všetci žiaci 1. stupňa spolu desať jednodňových exkurzií, každý školský rok jednu na piatich miestach: Slovenské národné múzeum v Bratislave, bratislavská zoo, zvieracia farma, spoločnosť AVE a čistička odpadových vôd vo Vrakuňi. Cielom všetkých exkurzií bolo moderným a netradičným spôsobom prehĺbiť a rozšíriť poznatky získané na hodinách prírodovedy, s dôrazom na environmentálnu výchovu.

Slovenské národné múzeum v Bratislave počas prvej návštevy poskytlo žiakom prostredníctvom výkladu lektorky informácie o jednotlivých expozíciách. Následne bol realizovaný praktický projekt, ktorý jednotlivci vypracovávali v podobe pracovných listov. V nasledujúcom školskom roku deti navštívili Detské prírodovedné múzeum, v ktorom prebiehala expozícia – Staroveké Grécko. Mladé lektorky – poslucháčky vysokej školy, pútavým spôsobom oboznámili žiakov so životom a s prácou starovekých Grékov, výrobkami

a hlavne s ich vynálezmi. Deti mali možnosť obliecť si dobové šaty Grékov a v pracovnej dielni si vyrobiť masky, v ktorých si zahrli grécke divadlo. Takáto netradičná forma činnosti, ktorá umožnila nielen vidieť, počuť, ale predovšetkým vyskúšať si, zanechala u detí nezabudnutelné zážitky.

Bratislavskú zoo si žiaci v 1. roku projektu dôkladne prezreli s odborným výkladom lektorky, ktorá sa zamerala na jednotlivé druhy zvierat, ich charakteristiku a spôsob života. Na záver prehliadky si overila pozornosť a hĺbku získaných poznatkov detí. Zo širokého spektra zvieratiek vybrala druh – psy, ako najbližšieho a najvernejšieho priateľa človeka, o ktorých žiaci vypracovávali pracovné listy.

Na druhý rok bola všeobecná prehliadka zoo zameraná na samoštúdium. Žiaci si robili individuálne zápisy o zaujímavostiach, ktoré samostatne vyhľadávali na informačných tabuliach. Svoju pozornosť upriamili hlavne na zvieratká, ktoré nežijú na Slovensku. Po návrate do školy tvorili v skupinách projekty.

Návšteva farmy sa stretla u žiakov s veľmi pozitívnym ohlasom. Jej poslaním bolo oboznámenie s rôznymi druhmi domácich zvierat, ich využívaním v minulosti pri práci na domácom hospodárstve, ako i s poľnohospodárskym úžitkom v súčasnosti. Prvý rok navštívili BIOFARMU v Stupave, druhý rok RANČ MM v Modre. Deti naživo spoznali veľa domácich zvieratiek, videli ich odpočívať, ale aj pri práci. Zvieratá vo výbehu mali možnosť kŕmiť – sliepky, ovce, kozy alebo sa mohli odvieť na koňoch, prípadne na kočoch ťahaných koníkmi. Na BIOFARME v Stupave ochutnali biovýrobky – ovčí syr, kozí syr, ktoré si mohli i zakúpiť a doniesť rodičom. Získané poznatky žiaci spracovali formou posterov, ktoré umiestnili na chodbách školy.

Spoločnosť AVE pripravila pre žiakov environmentálno-vzdelávaciu exkurziu, ktorej cieľom bolo poskytnúť im nielen informácie, ale aj názorné ukážky separácie a spracovania odpadu. Prvá návšteva prevádzky AVE bola v Bratislave a umožnila deťom sledovať prácu triedičky odpadu, separáciu papiera do modrých nádob, plastov do žltých a skla do zelených nádob. Videli autá, kontajnery, triediace pásy a neverili, koľko odpadu dokážeme zanechať. Počas odborného výkladu sa žiaci dozvedeli o význame triedenia odpadu,

Návšteva Čachtického hradu

Návšteva termálneho kúpaliska Veľký Meder

Návšteva biofarmy v Stupave

Návšteva bratislavskej ZOO

Exkurzia v spoločnosti AVE Bratislava

Návšteva čističky odpadových vôd

čo všetko sa zo separovaného odpadu následne vyrába, na čo sa využíva, prečo je potrebné „dať odpadu druhú šancu“.

Ďalší školský rok sa zrealizovala exkurzia v prevádzke spoločnosti AVE v Senci. Okrem triediacej linky na PET fľaše žiaci pozorovali prácu traktora a bagra na veľkej skládke. Dozvedeli sa, že odpadové jamy sa vystielajú igelitom, aby sa zabránilo samovznieteniu pri kvasnom procese, ktorý v týchto jamách prebieha. Obe jednodňové exkurzie v spoločnosti AVE umožnili žiakom uvedomiť si dôležitosť a nevyhnutnosť separácie odpadu, ktorá slúži v prospech všetkých ľudí. Zaujímavé

projekty žiakov, odrážajúce ich postrehy z exkurzií boli poučné i pre ostatných spolužiakov. Tí mali možnosť z nich vyčítať i rady a odporúčania, ako a prečo „dať odpadu druhú šancu“.

Z prehliadky **Čističky odpadových vôd Bratislavských kanalizácií** vo Vrakuňi si žiaci odniesli hlavne ponaučenie, že vodu treba šetriť, lebo je veľmi vzácna. Odborný výklad sa začínal pri najšpinavšej vode, ktorá do čističky prichádza z kanalizácie. Žiaci s úžasom sledovali, čo všetko prináša nedbanlivosť ľudí, hádzajúcich do kanalizácie i veci, ktoré tam v žiadnom prípade nepatria. Pomocou zariadenia, ktoré odchyľava tento odpad, môže voda pokračovať do nádrží, kde sa odkaluje. Prekvapením pre žiakov bolo zistenie, že separácia kalu prostredníctvom rôznych technológií vedie k výrobe hnojív. Následne po niekoľkonásobnom prečistení sa pôvodne odpadová voda mení na vodu, ktorú pracovníci čističky znovu vracajú na použitie. Priebeh celého procesu žiakov významne zaujal, napriek prvotnému nepríjemnému zápachu na začiatku prehliadky, ktorý bol prirodzene namieste. Dôkazom uvedomenia si potreby šetrenia vody boli i postery, ktoré žiaci pripravili. Informovali nimi, zároveň i vyzývali k nevyhnutnosti vodu nielen šetriť, ale i vážiť si ju ako dôležitú životodarnú i úžitkovú tekutinu.

Domnievame sa, že naznačená obsahová náplň ukončeného projektu pre žiakov 1. stupňa ZŠ bola podnetná a môže byť inšpiráciou pre ostatných kolegov – pedagógov v praxi. V nasledujúcom príspevku prinesieme postrehy a námety zrealizované v rámci projektu so žiakmi na 2. stupni našej základnej školy.

PhDr. Dagmar Zlatošová, PhD.
Základná škola v Bratislave